

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Høringsuttalelse til mulig ny modell for interkommunalt samarbeid samkommunemodellen - endringer i kommuneloven

Det vises til departementets brev av 26.04.2010 vedlagt høringsnotat, med frist til senest 2. august 2010 til å avgi høringsuttalelse. Videre vises til departementets oppdatering av 14. juni med frist til 1. oktober 2010 med å avgi uttalelse.

Samkommunemodellen har tidligere vært på høring sammen med forslag til lovfesting av vertskommunemodellen (2005). Forslag til vertskommunemodellen ble fremmet i Ot.prp. nr. 95 (2005-2006). Departementet fulgte i samme dokument ikke opp forslaget om å lovfeste en samkommunemodell. Forslaget fremmes nå på nytt i det en ber om ny høringsuttalelse, og departementet ber om at høringsinstansene særlig gir sitt syn på følgende punkter:

- Punkt 3.7 der det drøftes om det bør åpne for samkommuner der både kommuner og fylkeskommuner er deltagere
- Punkt 3.8 der det drøftes om det bør stilles et særlig krav til kommunenes vedtak om å delta i en samkommune
- Punkt 3.9.2 der det drøftes om det bør åpnes for en samkommune kan eie aksjeselskaper, interkommunale selskaper m.v.

Før Fylkesmannen går inn på de særskilte punkter nevnt ovenfor, har Fylkesmannen følgende generelle uttalelse til selve samkommunemodellen som er foreslått:

Fylkesmannen vil sterkt fremheve betydningen av et sterkt nærdemokrati. Dette har vi lange tradisjoner for i Norge, og er en av bærebjelkene for å utvikle gode levevilkår for innbyggerne. Gjennom utviklingen har kommunene av Staten blitt pålagt flere tyngende oppgaver med tjenestetilbud til innbyggerne, samtidig som det har blitt gitt en rekke rettighetslover. For å løse de stadig flere oppgaver har kommunene i vårt fylke etter hvert utviklet et stort omfang av interkommunalt samarbeid. Etter oppdrag fra Fylkesmannen i Nord-Trøndelag i samarbeid med KS Nord-Trøndelag og regionrådene har NIVI Analyse A/S kartlagt de forskjellige former for interkommunalt samarbeid i Nord-Trøndelag, og i rapporten av 2008:2 fremgår i det hele 147 tiltak for interkommunalt samarbeid. Når det gjelder ikke-pålagte oppgaver dreier dette seg om aksjeselskaper etter aksjeloven, interkommunalt selskap etter lov om interkommunale selskaper, interkommunalt samarbeid med eget styre etter kommunelovens § 27, og andre privatrettslige modeller, for eksempel stiftelser, samvirkeforetak, foreninger mv. Etter lovendringen som førte til vertskommunemodellen har flere kommuner løst lovpålagte oppgaver ved å benytte vertskommunesamarbeid etter kommunelovens §§ 28 a-k.

I Nord-Trøndelag fylke er det dessuten opprettet flere regionråd. Værnesregionen som omhandler Stjørdal, Meråker, Selbu, Tydal, Malvik og Frosta, Ytre Namdal regionråd som omhandler Vikna, Nærøy og Leka kommuner, Indre Namdal Regionråd som omhandler

Grong, Snåsa, Røyrvik, Namsskogan, Høylandet og Lierne kommuner. Videre har vi INVEST, samarbeid mellom Inderøy, Verran og Steinkjer kommune. Når det gjelder kommunene i Ytre Namdal regionråd er det nå i gang en prosess for videreutvikling av samarbeidet, herunder flere oppgaver etter vertskommunemodellen. Her kan også nevnes Midtskandinavisk regionprosjekt – samarbeid over grensen mellom kommunene Lierne, Røyrvik i Norge, og kommunene Krokmo og Strømsund i Sverige.

I tillegg er det med hjemmel i forsøksloven opprettet to samkommuner, nemlig Innherred samkommune, bestående av Levanger og Verdal kommuner, og Midtre Namdal samkommune, bestående av Namsos, Namdalseid, Fosnes, Overhalla kommuner. Flatanger kommune ønsket ikke å være med i dette samarbeidet, men ønsket heller å inngå et vertskommunesamarbeid med samkommunen.

Endelig nevnes at kommunen Mosvik og Inderøy frivillig har søkt om sammenslåing med virkning fra 2012. Denne søknaden er til behandling i KRD.

Det ovennevnte viser at kommunene i Nord-Trøndelag har et utstrakt interkommunalt samarbeid, og dette er begrunnet med at kommunene har innsett behovet for å kunne løse de lovpålagte oppgaver. Ikke nødvendigvis for å spare penger, men for å kunne løse oppgavene på en tilfredsstillende måte.

All erfaring og utvikling tilsier at kommunene vil bli pålagt større og tyngende oppgaver, her nevnes spesielt samhandlingsreformen. Dessuten foreligger undersøkelser på at kommuner med ca. 2 500 innbyggere ikke klarer å utføre lovpålagte oppgaver innenfor barnevern og utdanning på en tilfredsstillende måte.

Det ovennevnte viser at det blant kommunene i Norge er behov for gode verktøy for interkommunalt samarbeid, herunder lovfesting av samkommunemodellen slik som foreslått.

Samkommunemodellen vil dessuten være et godt alternativ til kommunesammenslåing. Pr. i dag forutsettes dette frivillighet, og vi har ikke hatt mange frivillige kommunesammenslåinger i de senere år. Og enda viktigere, sammenslåing vil ofte være en uheldig løsning på grunn av de store avstander vi har i Norge, noe som vil forsterke seg vesentlig ved en eventuell kommunesammenslåing. En kommunesammenslåing mellom kommunene i Indre Namdal, nemlig Snåsa, Grong, Røyrvik, Lierne, Namsskogan og Høylandet, vil skape meget store avstander til kommunesenter og besluttede organer. Det nevnes at regionen er på størrelse med Vestfold fylke, og har ca. 10 000 innbyggere.

Fylkesmannen vil endelig påpeke at samkommunemodellen gir muligheter for politisk styring gjennom valg til samkommunestyret. Demokratiet vil fungere bedre enn ved vertskommunesamarbeid og IKS, selv om valg til samkommunestyret vil skje indirekte. Samkommunemodellen vil også sterkt kunne redusere antall totale tiltak for samarbeidsformer mellom kommuner, slik at det hele blir mer oversiktlig. Forbrukerrådet har ikke tilrådet samkommunemodellen i sin høringsuttalelse med den begrunnelse at brukerne av offentlige tjenester skal møte klare ansvarsforhold. En samkommunemodell vil ikke redusere ansvarsforhold. I tillegg til mere oversiktlige samarbeidsforhold, mener Fylkesmannen at rettssikkerheten blir godt ivaretatt med klare tilsynsregler og klageordninger gjennom de foreslåtte lovendringene og vedtekter til samkommunen.

Slik som departementet opplyser i høringsbrevet er det foretatt evaluering av Innherred samkommune, hvor det bl.a. heter: "det overordnede resultat er at samkommune gir god politisk kontroll og er egnet til styring av omfattende kommunalt samarbeid".

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag vil derfor ut i fra det ovennevnte fullt ut støtte forslaget om at samkommunemodell blir lovfestet i kommuneloven. En lovfesting av modellen vil dessuten gi større stabilitet og forutbergnelighet enn midlertidige løsninger etter forsøksloven.

Samkommune med deltagere fra kommuner og fylkeskommuner. Punkt 3.7

Fylkesmannen ser at det kan være grunner som tilsier at kommuner og fylkeskommuner gis muligheter til å løse oppgaver i fellesskap i en samkommunemodell, eksempelvis lovpålagte oppgaver innenfor opplæringsfeltet og innenfor samferdselsområdet. Fylkesmannen mener imidlertid at et slikt samarbeid før en eventuell lovfesting først må prøves ut som forsøksordninger på noen områder.

Særlig om krav til vedtak om å delta i en samkommune. Punkt 3.8

Fylkesmannen er enig med departementet i at det ikke skulle være behov for krav om kvalifisert flertall for deltagelse i en samkommune. Det vil kunne bli for enkelt for et mindretall å trenere etableringen av nødvendig samarbeid der samkommunemodellen vil være en egnet samarbeidsmodell. Fylkesmannen vil også peke på muligheten av å gjennomføre lokale rådgivende folkeavstemninger.

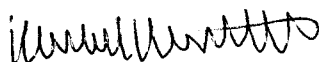
Samkommune som eier av aksjeselskaper, interkommunale selskaper m.v. Punkt 3.9.2

Fylkesmannen er enig med departementet i å lovfeste at samkommunen skal være en egen juridisk person – utgjøre et eget rettssubjekt – med de rettsvirkninger dette vil ha. Den rettslige handleevne bør imidlertid begrenses ved at den ikke skal kunne delta i andre sammenslutninger, eller etablere stiftelser. Dette ut i fra samkommunens formål og de demokratiske betenkeligheter dette kan reise.

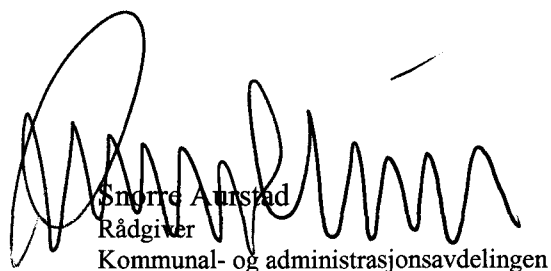
Nærmere om regulering av samkommunen

Fylkesmannen har ikke spesielle bemerkninger til de foreslåtte lovbestemmelser om regulering av samkommunen, da de stort sett bygger på en lovfesting av forskrifter etter forsøksloven for de to samkommuner som er etablert, nemlig Innherred samkommune og Midtre Namdal samkommune, samkommuner som Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har vært med på å utvikle.

Med hilsen

Roald Huseth (e.f.)
Kommunaldirektør

Snorre Aarstad
Rådgiver
Kommunal- og administrasjonsavdelingen